

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2010 року

*За загальною редакцією
доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства «Парнассос» Афінської академії
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2010

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

Матеріали XII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДГУ:
Зб. наук. праць / За загал. редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДГУ, 2010. – 406 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 23.12.2009)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.;
Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.;
Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.;
Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.;
Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.;
Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XII підсумкової (2009 р.) науково-практичної конференції викладачів МДГУ, яка відбулася 05 лютого 2010 року в Маріупольському державному гуманітарному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні питання розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний гуманітарний університет

8. A.A. Fatouras. International Law in the New Greek Consitutional\ AJIL. – 1976. - №3. – P.495.
9. Case 120\78, Rewe Zentrale AG [1979] ACR 649.
10. Άγγελος Σ. Γιοκάρης. Η Πρακτική των δικαιοδοτικών οργάνων στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου (Ελληνική πρακτική και συγκριτικό πλαίσιο). – Εκδόσεις Αντ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτήνη, 1986. – Σ. 16-18.

УДК 352.07(4)“312”(043)

Бойко Ю. В., аспірант

МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У країнах світу з метою ефективної організації влади на місцях застосовуються різні системи місцевих органів управління та органів місцевого самоврядування (системи управління на місцях), на вибір яких впливають такі фактори, як неоднаковий підхід до розуміння державної влади, розмежування адміністративно-територіальних одиниць на «природні» та «штучні», національні та історичні особливості, традиції тощо. У кожній державі, залежно від особливостей її устрою, історичних, національних, географічних та інших особливостей, місцеве самоврядування має специфічну форму.

Оскільки Україна є європейською державою, то нас цікавить більше той час, коли в Європі сформувалися ті чи інші моделі (системи) місцевого самоврядування, які вплинули на формування фінансової основи місцевого самоврядування. Отже, кінець XVIII – початок XIX ст. вважається періодом, коли у ряді європейських країн з англосаксонською системою права була сформована система децентралізованого управління місцевими справами виборними органами влади. Ця система значно відрізнялася від моделі місцевого самоврядування, що сформувалася у Франції, Італії, Іспанії, Португалії, де були закладені основи своєрідної адміністративної опіки над інститутами місцевого самоврядування [1, с.3].

Взагалі, у світі сформувались і функціонують різні системи місцевого самоврядування:

- муніципальна (англосаксонська) система – виникла у Великобританії, потім була запозичена багатьма країнами, насамперед, колишніми британськими колоніями;

- біполярна (романо-германська) система – має багато різновидів, з-поміж яких виділяють: *романський* (найбільш яскраво представлений у Франції та Італії, діє також в Іспанії, Португалії, Греції), *германський* (функціонує в Німеччині, Австрії, Швейцарії та Бельгії), *скандинавський* (функціонує в Норвегії, Фінляндії, Швеції), *латиноамериканський* (функціонує в країнах Латинської Америки, зокрема, в Аргентині, Бразилії, Венесуелі, Мексиці, Перу) [2, с.88-90].

Інколи вченими розглядаються не системи, а *моделі організації влади на місцях*:

- *англо-американська модель* – вона бере свій початок від місцевих громад та міст середньовічної Англії, управління якими поступово «вмонтовувалося» в державну вертикаль управління країною. Вона поширена у Великобританії та США та має характерні особливості: 1) значна автономія органів місцевого самоврядування; 2) англосаксонський тип самоврядування передбачає «відсутність на місцях повноважних представників центрального уряду, які здійснюють опіку муніципальних органів» [3, с. 14]; 3) виборність ряду посадових осіб місцевого самоврядування; 4) органи місцевого самоврядування можуть робити лише те, що прямо передбачено законом – це так званий позитивний принцип правового регулювання; 5) контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування здійснюється переважно непрямым шляхом – через центральні міністерства, а також тут діє жорсткий судовий контроль);

- *континентальна модель* – поширена у європейських країнах, наприклад, у Німеччині та Франції, у багатьох країнах Латинської Америки та франкомовних країнах Африки (її характерними особливостями є такі: 1) у порівнянні з англо-американською моделлю тут більш високий ступінь централізації, а також наявне вертикальне підпорядкування; 2) поєднання місцевого самоврядування та прямого державного управління на місцях; 3) органам місцевого самоврядування дозволяється робити все, що не заборонено законом – це так званий негативний принцип правового регулювання[4]. Континентальна модель може існувати на всіх субнаціональних територіальних рівнях (окрім низового) або лише на низовому рівні [5, с.41-43];

- *змішана модель (гібридна)* [6, с.309] – поширена в Австрії, Російській Федерації, ФРН – характеризується ознаками англо-американської та континентальної моделі;

- *іберійська модель* – поширена у Бразилії, Мексиці, Португалії – дуже наближена до континентальної моделі, передбачає, що управління на місцях здійснюють обрані населенням представницькі органи місцевого самоврядування (наприклад, ради) і відповідні головні посадові особи місцевого самоврядування (наприклад, мери, префекти), які одночасно є головами відповідних рад, їх виконавчих органів і затверджуються центральною владою, як представники державної влади у відповідних адміністративно-територіальних одиницях з правом контролю за діяльністю ради;

- *радянська модель* – поширена нині у деяких країнах з комуністичним режимом: на Кубі, у КНР і КНДР (її характерними особливостями є такі: 1) базується на запереченні розподілу влади і визнанні повновладдя представницьких органів знизу доверху; 2) всі ради є органами державної влади на своїй території; 3) рада обирає інший державний колегіальний орган – виконавчий комітет, який одночасно підпорядковується цій раді та виконавчому комітету вищого рівня) [7, с.802-805].

Звичайно, будь-яка модель організації місцевого самоврядування чи система місцевого самоврядування є доволі умовною. Кожна країна може на конституційному і законодавчому рівні по-своєму визначати, як організуються та діятимуть органи місцевого самоврядування з урахуванням адміністративно-територіального устрою, історичних, фінансових та інших умов розвитку територій і формування держави в цілому. Ось чому загальне поняття місцевого самоврядування, як про це свого часу зазначав відомий західний державознавець українського походження Юрій Панейко, можна досягнути лише шляхом індукції, емпірично узагальнюючи усталені правові форми самоврядування в окремих державах [8, с.12].

Українська модель враховує досвід постсоціалістичних країн (Польща), адже реформування цього інституту в нашій державі відбувалося паралельно з ними. Як і в них, найбільше проблем виникає з фінансовим, матеріальним забезпеченням, відставанням реформ бюджетної системи і комунальної власності, податків, нечіткістю делегування повноважень на місцевому рівні [9, с.40-42].

Аналіз законодавства України дозволяє зробити висновок, що в нашій державі реалізовано саме змішану модель місцевого самоврядування, особливості якої зводяться до такого:

1) право на місцеве самоврядування визнається лише за територіальними громадами сіл, селищ, міст („природними” громадами);

2) на регіональному рівні (район, область) практично всі функції управління територією здійснюють органи виконавчої влади – місцеві державні адміністрації, а органи місцевого самоврядування (районні та обласні ради) носять декоративний характер і реально не впливають на стан соціально-економічного та культурного розвитку регіону;

3) організація місцевого самоврядування здійснюється за схемою „сильний мер – рада”, яка передбачає, що обраний територіальною громадою сільський, селищний, міський голова відіграє досить вагому роль в системі місцевого самоврядування - він головує на сесії відповідної ради, очолює її виконавчий комітет та здійснює функції

представництва громади у відносинах з іншими громадами, органами державної влади, підприємствами, організаціями та установами;

4) компетенція місцевого самоврядування закріплюється згідно з позитивним принципом правового регулювання (органи місцевого самоврядування зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України – ст. 19 Конституції України).

Від початку свого становлення вітчизняне самоврядування здійснювалося без чіткої стратегії розвитку. На жаль, такої стратегії не існує й зараз. Також у державі досі не визначено національної моделі місцевого самоврядування. Звичайно, Україна природно тяжіє до романо-германської (континентальної) моделі.

Література

1. Муниципальное право зарубежных стран :Сравнительно-правовой анализ /В. В. Еремян, Д. О. Ежевский, Е. Т. Ешинимаева-Шагдарова и др. ; Под ред. В. В. Ермяна. -М.: Академический проект;Фонд "Мир",2006. -752 с.

2. Административное право зарубежных стран: Учебник / Под ред. А.Н. Козырина, М.А. Шатиной. – М.: Спартак, 2003. – 464с. - С. 88 – 90.

3. Барабашев Г. В. Местное самоуправление. - М.: Изд- во МГУ, 1996. - 352 с.– С. 14

4. Цей принцип також закріплений у ч. 2 ст. 4 Європейської Хартії місцевого самоврядування, відповідно до якої органи місцевого самоврядування, в межах закону, мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене зі сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене іншому органу.

5. Кравченко В.В., Пітник М.В. Муніципальне право України. Навчальний посібник./В.В. Кравченко, М.В. Пітник. – К.: Атака, 2003. – 672с. – С. 41 – 43.

6. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика: Монография.- К.: Истина, 2005.- 424 с. – С. 309.

7. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні: Кол. монографія / В.О. Антоненко, М.О. Баймуратов, О.В. Батанов та ін.; За ред. В.В. Кравченка, М.О. Баймуратова, О.В. Батанова. – К.: Атіка, 2007. – 864с. - С. 802 – 805.

8. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. – Мюнхен, 1963,- с.12.

9. Ляшук І.І. Закон України про місцеве самоврядування у запитаннях і відповідях.- К.: КПУ, 1997.-23 с.

УДК 343 (043)

Свірський Б. М., кандидат юридичних наук, професор

ДЖЕРЕЛА ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Сучасна методологія доказування в кримінальному процесі не допускає прийняття процесуальних рішень "на віру", або без належного фактичного та логічного їх обґрунтування. Своєрідними аргументами в кримінально-процесуальному доказуванні, що характеризують етап опосередкованого пізнання у кримінальному процесі, виступають лише докази.

У ч.2 ст.65 УПК наводиться перелік процесуальних джерел, який не може бути зміненим, та які встановлюються: показаннями свідка, показаннями потерпілого, показаннями підозрюваного, показаннями обвинуваченого, висновком експерта, речовими доказами, протоколами слідчих і судових дій, протоколами з відповідними додатками, складеними уповноваженими органами за результатами оперативно-розшукових заходів, та іншими документами.

Разом з тим, треба відрізнити поняття "джерело фактичних даних" та "джерело доказів", які не завжди співпадають і можуть мати різні правові наслідки. Зокрема,